

Teaduste akadeemia küberturvalisuse komisjoni koosoleku protokoll 19. mail 2026. aastal

Teaduste Akadeemia eestseisuse ruumis ja Zoomi keskkonnas

Algus kell 10.30

Lõpp kell 15.00

Juhatas akadeemik Dan Bogdanov

Osalesid: Ahto Truu, Jan Villemson, Eleri Karu, Kaisa Vooremäe, Liiri Oja, akadeemik Krista Fischer, Riivo Talviste, külalisena Lisett Reimann-Erik ja Veikko Raasuke

Puuduvad: akadeemik Anu Realo, Ott Velsberg, Tanel Tammet, Irina Klementi, Andra Siibak, Priit Vinkel, Mauno Pihelgas, Markko Liutkevičius

Protokollis: Ülle Sirk

NB! Alates 2026. aasta aprillist on Teaduste akadeemia eelarve kahanemise ja tööde ümberkorralduse tõttu küberturvalisuse komisjoni protokollid vähemate detailidega. Komisjoni esimehe soovil ei kasutata protokollis koostamiseks tehisintellektitööriistu, mille küberturvalisust ei ole selleks sobivaks hinnatud.

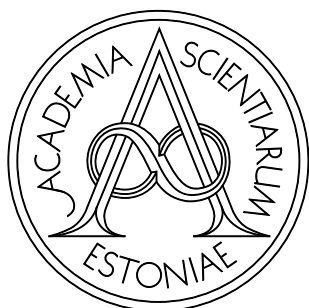
1. Mis tehtud, mis teoksil

Osalevad kõik kohaviibijad

a) Arutelu all olid järgmised teemad:

- a. Komisjoni esimees akadeemik Bogdanov kohtus minister Pakostaga, värskendas tema infot komisjoni tööst ja pani lauale uusi teemasid.
- b. Tulemas on RIA sünnipäevakonverents, kus akadeemik Bogdanov esineb teemal „Kas e-riik valmistub sõjaks või rahuks?“
- c. Koostamisel on riigiplaan EL järgmiste programmide jaoks, seal on palju riigikindlust. Euroopa tasemel on riigisuveräänsuse teema väga aktuaalne.
- d. Ahto Truu tõstatab digikukru teema. Arusaamatu on selle suhte teiste digiautentimisvahenditega. Komisjoni esimees akadeemik Bogdanov kutsus osalema 20. mail Teaduste akadeemia saalis toimuvale tulevikukrüptograafia konverentsile, kuhu tulevad esinema spetsialistid Prantsusmaalt ja Taanist, kes on digikukru teemadega hästi kursis.
- e. Eleri Karu räägib andmejälgija teema arengutest.
- f. Akadeemik Bogdanov märgib ära, et digimina projekt on edukalt läbi saanud.

Informatsioon võeti teadmiseks.

2. MUNADÜHESKORVIS: Ohusündmuse mustandi arutelu (Mauno Pihelgas, Veikko Raasuke, kõik osalejad)

Osalevad kõik kohalviibijad ning Veikko Raasuke RIAst

- a) Tutvuti ohukirjelduse tekstiga. Oht on kirjutatud kokku asjatundlikult, üle tuleb vaadata kaitsemeetmete osa.
- b) Veikko Raasuke RIAst toetas arutelu ning aitas mõtestada saartalitluse nõudeid ja ootuseid.
- c) Hukukindlus on strateegiliselt kindlalt sisutatud. Riiklikku otsustusõigust ei ole, see on jäetud IT-majade kätte. Tehnoloogiaotsustesse on selgelt sisse kirjutatud, et mitte üks vaid kaks õlga peab olema pilvelahendustes kättesaadav. Üks asukoht ei ole piisav, kuna alles hiljuti oli maailmas näide, kus andmekeskus oli 12 tundi maas.
- d) Oluline on rakendada varundamisstrateegia. Automaatse või poolautomaatse ümberlülitamise strateegia, samuti regulaarsed taasteharjutused. Raporteid tuleb dokumenteerida.
- e) Liikumine peab töötama mõlemas suunas, kui kaablid ei tööta, saab Eestist käitada. Kui me täna liigume olukorra poole, kus turvasertifikaatide tähtaeg lüheneb, seab see meile ajaraamid, kui kaua on võimalik Eestist teenuseid käitada.
- f) Teenuste ja andmekogude varundamine on vajalik. Kas on prioriteedijärjekord, mille alusel varundatakse välismaale andmeid? Tuvastati, et on olemas 22 elutähtsat teenust, mille varundamine on vajalik.

Otsustati, et ohusündmus kinnitatakse ja saadetakse hindamisele.

3. Ohtude hindamise kokkuvõte

Osalevad kõik kohalviibijad

- a) Akadeemik Bogdanov tutvustas ohtude hindamise tulemusi ning nende võimalikke interpretatsioone.

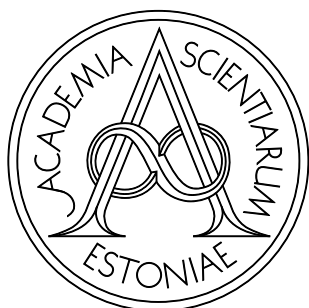
Otsustati, et komisjoni liige akadeemik Krista Fischer katsetab andmete teistsugust visualiseerimist

4. Otsus ohtude avaldamisest.

Osalevad kõik kohalviibijad

- a) Komisjoni esimees mainib, et tuleb koostada aruanne, milliseid ohte me käsitlesime, milliseid skaalasid me lõime. Välja paneks ka skaalad. Juurde lisaks tekstid, parem enne jaanipäeva.
- b) Kõik komisjoni liikmed on nõus nende avaldamisega. Arutelu käigus käsitleti järgmiseid teemasid. Tööd tuleb teha hinnangute kommunikatsiooni osas.

Otsustati, et komisjoni esimees koos komisjoni liikmetega alustab ettevalmistustega ohuhinnangute avaldamiseks.

5. ÄPIDSAAREL: Ohusündmuse mustandi arutelu

Osalevad kõik kohalviibijad

- a) Arutati ohukirjeldust ning leiti, et me peame täpsustama käsitlusala.
- b) Arutelu käigus käsitleti järgmiseid teemasid:
 - a. Fookuses pole elutähtsad teenused, aga teenused, mille puhul me eeldame, et nad kriisi olukorras töötavad
 - b. Leidsime, et vaja on lisateavet. Riigiäpi arenduse kohta küsime RIAst, kriis.ee veebilehe kohta Riigikantseleist. Ole valmis äpi kohta püüame ka infot saada.
 - c. Peame uurima autentimisvahendite ja võimalusel ka pangaäppide toimepidevust, arvestades, et mõnedel teenustel on ka alternatiive. Nt sularaha ka kehtib.
 - d. Ohukirjeldusega töötamise eesmärk on vähendada olukordi, kus mugavusest pannakse rakenduste või teenuste sisse sõltuvused, mis kriisiolukorras ei tööta.

Otsustati, et jätkame ohukirjelduse täiendamisega.

6. SUURTEHNO. Ohusündmuse mustandi arutelu

Osalevad kõik kohalviibijad

- a) Tutvuti ohukirjeldusega. Peamised kahjud on majanduslik sõltuvus, digitaalse suveräänsuse kadu ja demokraatlike protsesside haavatavus. Ohu ulatus on ülemaailmne, aga Eesti puhul on see suurem, kuna sõltume tugevalt digiteenustest.
- b) Oluline on mõista, et on olemas pikaajalised ja kasvavad kulud. Püsiva teenuseandja valikul tuleb vältida tarnija lõksu ning pidevalt kasvavaid püsikulusid.
- c) Leidsime, et klassikaline riskide hajutamine on hea vastumeede. Arutleti ka avatud lähtekoodiga tarkvara plusse ja miinuseid.

Otsustati: ohukirjeldus saata hindamisele.

Järgmise koosoleku aeg

Järgmine koosolek on 9. juunil kl 10.30-14.00 Teamsi vahendusel.

